

Dynamisch bewustzijn

Als alles met alles samenhangt is een beweeglijk weten noodzaak

Leerplatform voor persoonlijke ontwikkeling en leiderschap

Door Els van Noorduyn en Godelieve Spaas

De huidige crisis maakt in elk geval duidelijk dat allerlei economische en niet-economische gebeurtenissen elkaar beïnvloeden. Ook zaken waar we eerder geen direct verband tussen zagen, blijken met elkaar te maken te hebben. En ze beïnvloeden elkaar niet alleen langs de wegen van de logica en de causaliteit, maar vaker nog langs de route van het onverwachte en het irrationele. Die wirwar van causaliteiten ervaren we meestal als complex. In feite doet het een beroep op ons natuurlijke vermogen om met complicaties om te gaan.

De betekenis der dingen blijkt meervoudig. De onderlinge interactie tussen gebeurtenissen, mensen, bedrijven en maatschappelijke organisaties verloopt langs veel verschillende wegen binnen een netwerk dat soms aan de oppervlakte kenbaar is, maar dat zich vaker nog ondergronds afspeelt. Door die nu nog onzichtbare verbindingen gebeurt het regelmatig dat een netwerk dat geheel onverwacht verbindingen openbaart. Soms blijkt de sleutel voor de oplossing van een vraagstuk uit onverwachte hoek te komen.

De wereld om ons heen is beweeglijk, turbulent zelfs. Dat vraagt om interventies die vanuit die beweging worden genomen, zodat ze de richting ervan mede beïnvloeden of er zelfs een andere wending aan geven.

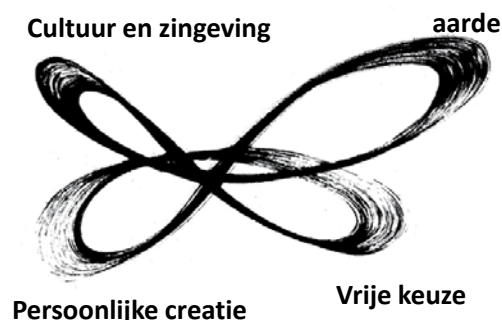
Veel vaker echter ondernemen we acties vanuit een statische gedachte. Vanuit het denken in maakbaarheid als een lineaire relatie van oorzaak en gevolg. Als ik dit doe, dan gebeurt er dat. In werkelijkheid vindt er vaak geen onmiddellijke reactie plaats of een andere dan die we verwachten.

Om in deze tijd effectief te handelen gaat het er om ons bewustzijn te trainen op het gewaarworden van de beweeglijkheid. We moeten in de turbulentie stappen en van daaruit reageren. En elke reactie zal iets teweegbrengen, soms gebeurt er wat je hoopte soms gebeurt er iets anders. Als je bewustzijn echt beweeglijk is, dan ben je in staat alle invloed die je handelen heeft waar te nemen: voorzien en onvoorzien, versneld en vertraagd, dichtbij en veraf.

Zonder omgeving bestaan we niet en omgekeerd

Zonder omgeving bestaan wij niet en de omgeving bestaat niet zonder ons. Het vraagt van ieder individu een zeer hoog bewustzijn van die omgeving en vooral om de erkenning dat wij een onderdeel zijn van onze omgeving. Wij hebben de aarde nodig om te leven, en wij kunnen alleen tot een vrije keuze komen als we ons bewust zijn van cultuur en zingeving. Binnen die vier krachten bewegen wij ons.

Vier krachten model

Binnen alle interactie en beweging die er om ons heen plaatsvindt is een krachtig zelfbewustzijn nodig. We moeten ons vooral realiseren dat die interactie van beweging en verbinding bestaat en dat we het vermogen bezitten om daarop in te spelen.

Els van Noorduyn en Godelieve Spaas werkten samen aan een gedachtegoed waarmee je effectief kunt handelen in het veld van de vier krachten.

Zij coachen de deelnemers van een ontwikkeltraject om hun vermogens en vaardigheden hierin te verscherpen.

De leergang

Een combinatie van leren, onderzoeken, experimenteren en werken die leidt tot persoonlijke ontwikkeling en leiderschap in een dynamische omgeving.

De leergang bestaat uit een aantal modules. Daarvan zijn er hieronder 13 beschreven. Per leergang kunnen modules veranderen, weggelaten worden of toegevoegd worden, afhankelijk van de ontwikkelingen van de deelnemers en de organisatie waar zij werken.

In elke module wordt gewerkt vanuit drie dimensies:

1. *Taal*

Vaak gebruiken we niet onze eigen taal, maar een aangeleerde taal die past bij een wereld buiten ons: de wetenschap, het management etc.. Zulke taal verhult de essentie. In je eigen taalgebruik zitten jouw wereldbeelden en jouw denkstijlen, en zit ook je eigen 'weten'. Daarom gaan we opzoek naar ieder zijn eigen taal en leren we om de ander te begrijpen vanuit zijn eigen taal.

2. *In- en uitstappen*

Van buiten naar binnen kijken, brengt overzicht en inzicht. Van binnen naar buiten kijken, geeft nieuwe impulsen, andere inzichten en haalt kennis naar binnen. Buiten haal je op wat er binnen ontbreekt.

Dat geldt zowel voor reflectie op je eigen handelen (van binnen weten en van buiten opnieuw betekenis geven) als bij organisaties. Als je er midden in staat kun je andere dingen zien en doen dan als je er buiten staat.

Je moet buiten staan om naar binnen te kunnen kijken, pas dan kun je echt zien wat er binnen in je gebeurt. Op die manier krijg je overzicht en pak je de essentie.

Andersom geldt hetzelfde: je ziet het belang van wat zich buiten je afspeelt alleen als je er van binnenuit naar kijkt.

3. *Open feedback*

Je neemt jezelf en je omgeving waar. Je kent er een betekenis aan toe en op basis daarvan bepaal wat je doet en leg je hierover verantwoording af. Het effect daarvan is het beginpunt van een volgende, zelfde cyclus. In een optimaal en open feedbacksysteem combineer je het oude vermogen van waarnemen met je nieuwe vermogen om zelf te kiezen welke betekenis je aan die waarneming toekent. Die combinatie maakt zowel variatie in handelen als reflectie daarop mogelijk.

In elke dimensie wordt gewerkt in de driehoek: persoon, organisatie en maatschappij

De modules

- *Beginnen vanuit het niets*

Zonder aanleiding in beweging komen. De conventies loslaten en kijken wat er gebeurt. Je bewust zijn van wat spontaan ontstaat, zowel in jezelf als om je heen. Vanuit het niets beginnen is het absolute begin van pro-activiteit, van initiatief nemen en van zèlf het begin van iets kunnen zijn.

- *In de chaos staan*

Wat is de betekenis van wanorde? Welk verhaal vertelt het jou? Kun je in de chaos blijven zonder jezelf te verliezen? Kun je er naar kijken en beslissen welke orde jij erin wilt aanbrengen? Hoe ga je dat doen en waarom?

- *Vrij bewegen in een statische omgeving*

Een statische omgeving vraagt om prikkels. Impulsen die de minimale bewegingen - die er altijd zijn - versterken, zodat er meer vitaliteit ontstaat. Dat vraagt weer om interventies die tegelijkertijd ondeugend en effectief zijn; die spontaan en vanzelfsprekend zijn en die passen bij wat er al gaande is.

- *Over ecosystemen*

Ecosystemen hebben een natuurlijke en continu veranderende dynamiek. Een dynamiek waarin objectieve feiten en subjectieve constructies naast en met elkaar functioneren. Wat zijn de voor- en nadelen van zulke systemen? En wat betekent zoveel variatie en interactie binnen één of meerdere systemen voor je eigen inbreng en effectiviteit?

- *Kunnen leiden in een ecosysteem*

In een ecosysteem gaat het bij leiden om het bewustmaken, om het manifesteren van wat zich ontwikkelt, om verbindingen te zien en in te zetten. Leiden op deze manier betekent de regie nemen over de kracht van de verschillende elementen en het versnellen en vertragen van de dynamiek. Om te weten door het niet te weten.

- *Schakelen in waarnemen*

Waarnemen kun je op verschillende manieren. Jouw positie is daarin een belangrijke factor. Waarnemen kan vanuit focus of vanuit overzicht; van heel dichtbij of van ver over de horizon. Zie je het eindpunt of zie je de start. Het afwisselen daarin wordt zelden getraind. Maar om effectief te zijn is het ongelooflijk belangrijk. Je zelf gewaar zijn in je eigen waarnemen is de sleutel tot schakelen.

- *Variatie in je omgeving zien*

Je omgeving valt op veel manieren te begrijpen. Vanuit de inhoud, het proces, de relatie of het gevoel. Maar ook vanuit strategie en operatie. Dat vraagt om kennis en om het echt doorgronden van elk van die niveaus. Daardoor wordt het mogelijk om de hele keten van betekenis en van interventiemogelijkheden te doorzien. Om de verschillende niveaus te kunnen doorleven is het spreken van de talen van elk van die niveaus een voorwaarde. Alleen dan kun je ze werkelijk onderzoeken en beslissen hoe je ze wilt inzetten en verbinden.

- *Zin en onzin van grenzen verleggen*

Grenzen verleggen leidt tot originaliteit, innovatie en dromen. Om daadwerkelijk een grens te verleggen is veel nodig. Vooraf en achteraf. Vooraf vraagt het om ruimte, om aandacht en weten waarvoor je het wilt doen. Achteraf vraagt het om een ijzeren discipline om de grens als een nieuw geaccepteerde mijlpaal te implementeren. Grenzen verleggen is dan ook een keuze in een bepaalde context, er is een groot belang aan verbonden. Het is nooit een doel op zich.

- *Verliezen. En nu?!*

In wezen zijn we allemaal tuimelaartjes, met vallen en opstaan en af en toe ons neus stoten, worden we groot. Juist in het verlies leren we onze grootheid kennen. Zonder om te vallen weet je niet hoe het is om recht op te staan. Het tuimelen geeft ons een tintelend en plezierig gevoel, als we ons eraan over durven te geven. Een gevoel van verheugen en verder komen, van experimenteren en veerkracht. Nèt niet omvallen geeft lol.

- *Discussie en dialoog*

In de dialoog verken je elkaars geestelijke rijkdom. In de discussie zoek je naar wat het beste past in een bepaalde situatie. De dialoog zoekt en verkent, de discussie besluit en maakt objectiviteit en toetsbaarheid mogelijk. Wanneer doe je het één en wanneer het ander; en welk gedrag hoort bij het één en welk bij het ander.

- *Verhalen en metaforen*

Verhalen herbergen de historie, dragen eeuwenoude kennis in zich mee. Kennis die ons in het hier kan helpen, die kan bijdragen aan een dieper begrip van wat nu is. Metaforen maken het mogelijk om informatie en ervaringen van de ene naar de andere wereld te brengen. Bij voorbeeld om kennis uit andere culturen naar hier te brengen, of om de ervaring van sportprestaties mee te nemen naar je dagelijkse werk. Verhalen vragen ook vaak om een vertaling naar het hier en nu. Metaforen en analogieën kunnen daarbij helpen.

- *Elke verandering kent een eigen ritme*

Als het ritme klopt dan lopen de dingen. Dan wordt het licht en vanzelfsprekend. Als je iets doet op routine voelt dat vanzelfsprekend, omdat je een kloppend ritme hebt gevonden. Bij veranderingen gaat het juist om unieke situaties en zoek je telkens weer naar het juiste ritme. Geen stappen overslaan, meegaan met de energie, vertragen en versnellen, heel rustig en gelijkmatig of juist wisselvallig en snel. Als het klopt, weet je het. Hoe zet je er aan de andere kant de juiste regie op? Om regie te voeren is het nodig om je eigen basisritme en dat van de organisatie te kennen.

- *Uit het hoofd stappen*

Als zich een probleem voordoet gaan we meestal meteen 'in ons hoofd zitten'. We gaan denken. Maar het zijn niet alleen onze hersenen waarmee we iets leren. Ons lichaam is net zo'n sterk en soms zelfs een sterker instrument. Daarom is het belangrijk te weten wat je lichaam je vertelt. Ook dat vergt training.

Duur en kosten

De duur van het traject is 9 maanden.

Er zijn 7 bijeenkomsten van elk 2 dagen. Tussendoor ontmoeten de deelnemers elkaar ook nog één of tweemaal onderling (totaal 10 halve dagen) om met elkaar in subgroepen aan opdrachten te werken.

Prijs: 7500 euro per persoon ex. btw en ex. verblijfkosten.

Els van Noorduyn

Mobiel 06 2902 1260

e.vnoorduyn@tip.nl

www.elsnoorduyn.nl